

CERCETĂRI ARHEOLOGICE LA CARANSEBEȘ - SAT BĂTRÂN

SORIN PETRESCU

Stațiunea arheologică din punctul „Sat Bătrân” a fost semnalată în anul 1976 când cu ocazia unor periegheze în zonă au fost descoperite fragmente ceramice apreciate de către descoperitori ca ilustrând o locuire aparținând culturii Vattina sau epocii hallstattiene¹.

Situl arheologic se află pe terasa dealului ce domină malul drept al pârâului Zlăgănița și se află la circa 500 m nord de stațiunile Vinca și Balta Sărată precum și pe drumul roman Dierna-Tibiscum².

După identificarea în teren a punctului³, în vara anului 2000 am demarat cercetările sistematice prin trasarea unei secțiuni ($S_1/2000$) cu dimensiunile de 10 x 2 m orientată pe direcția N-S iar în anul 2001 am continuat cercetările prin trasarea altor două secțiuni: $S_2/2001$ cu dimensiunile de 20 x 2 m și $S_3/2001$ cu dimensiunile de 10 x 2 m, ambele orientate N-S.(Pl. I).

I. Stratigrafia (Pl. Ib-IIb)

Stratul de cultură începe imediat de sub stratul vegetal, fiind răscolit și amestecat de lucrările agricole efectuate în trecut. Până la adâncimea de 0,25 m apar fragmente ceramice aparținând epocilor medievală târzie și romană. Doar în $S_2/2001$ în dreptul caroului 7 a fost dezvelit un segment dintr-o alee de piatră de râu orientată E-V, la N și S de ea fiind împrăștiate pietre mai mici. Această

1. R. Petrovsky, *Banatica*, III, 1975, p. 366.

2. Identificarea pe teren a fost îngreunată datorită faptului că toponimul „Dealul Zlăgăniței” sau „Dealul Zlagnei” este dat unui deal ce domină intrarea în satul Zlagna (com. Turnu-Ruieni). Autorii perieghezei au atribuit însă în mod greșit acest toponim dealului din dreapta pârâului Zlăgănița, deal aflat la circa 800-900, sud de dealul cu acest toponim, deși zona este cunoscută de către localnici sub numele de „Sat Bătrân”, toponim pe care îl utilizăm și noi.

amenajare aparține nivelului roman, printre pietre fiind răspândite fragmente ceramice romane.

Între 0,25-0,50 m apar fragmente de cărbune, chirpic și fragmente ceramice lucrate cu mâna. Începând cu adâncimea de 0,50 m începe sterilul lutos cu pigmenți de oxid de fier și mangan.

II. Materialul arheologic (Pl. III-IV)

Întregul material ceramic se prezintă în stare fragmentară și îl prezentăm în funcție de succesiunea locuirilor.

a) Ceramica lucrată cu mâna (Pl. II) este de factură grosieră (Pl. II(1-2) și semifină (Pl. II/3-4). Culoarea variază de la brun-deschis (Pl. IV/2,4) la brun închis (Pl. IV/1) și negru (Pl. II/1) și fundul inelar al unui vas (Pl. II/2).

Tot în nivelul acesta, la 0,40 m în caroul 2 din S₂/2001 a fost descoperită o interesantă piesă din diorit. Cu o înălțime de 5,5 cm și diametrul maxim de 4 cm, piesa a fost inițial parte a unui topor ciocan. Ca urmare a fracturării chiar în zona perforației pentru înmănușare, restul a fost adaptat pentru a fi folosit ca zdrobitor.

Slaba conservare a ceramicii și lipsa motivelor ornamentale nu permite atribuirea culturală sigură. Cu toate acestea, avansăm ipoteza unei locuiri modeste aparținând epocii bronzului eventual anterioară celei din punctul Balta Sărată aflată, după cum am menționat mai sus, la circa 500 m spre sud.

b) Ceramica din nivelul II (0-0,25 m) este amestecată datorită arăturilor, putând fi grupată în două loturi.

Primul lot îl constituie ceramica semifină și fină lucrată la roată, cu o culoare brun-gălbui (Pl. III/1-5), din care se detașează două fragmente de amforă (Pl. III/3-4). Tot în acest context au apărut fragmente de olane și un fragment de *tegula* de culoare cărămizie (Pl. III/6).

Prezența ceramicii, a fragmentelor de cuie și piroane din fier, a resturilor de olane și *tegule* precum și prezența unei alei din piatră de râu indică existența în apropiere a unei construcții romane ce va trebui identificată și cercetată în viitor. Datarea locuirii romane este încă imposibil de făcut.

Al doilea lot de materiale ceramice este compus din fragmente lucrate la roată de factură semifină (Pl. IV/2-5) și fină (Pl. IV/1) cu culori ce variază de la gălbui (Pl. IV/2) la brun-gălbui (Pl. IV/3), brun-închis (Pl. IV/5) și cenușiu (P.

IV/1,4). Ca forme se disting doar *oala* (Pl. IV/1) și *castronul* (Pl. IV/4).

Luând în considerare factura ceramicii și faptul că zona este cunoscută cu toponimul „*Sat Bătrân*”, apreciem că acest material ceramic aparține sec. XVII-XVIII.

Continuarea cercetărilor sistematice în acest punct va aduce cu siguranță o mai mare certitudine asupra intensității, duratei și cronologiei locuirii.

LA LISTE DES PLANCHES

Pl. Ia. Caransebeș – *Sat Bătrân*. L'emplacement des sections; b. le profile ouestique de la section S₁/2000.

Pl. IIa. Caransebeș – *Sat Bătrân*. La céramique préhistorique; b. le profile ouestique de la section S₂/2001.

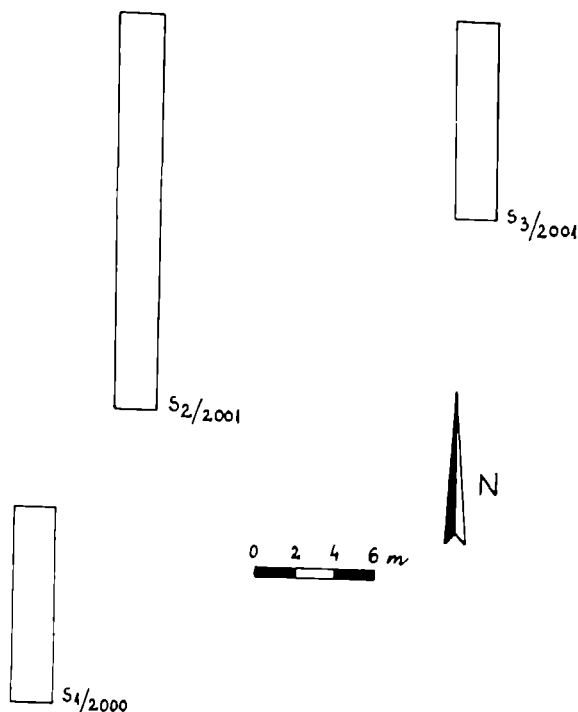
Pl. III. Caransebeș – *Sat Bătrân*. Céramique romaine.

Pl. IV. Caransebeș – *Sat Bătrân*. Céramique médiévale.

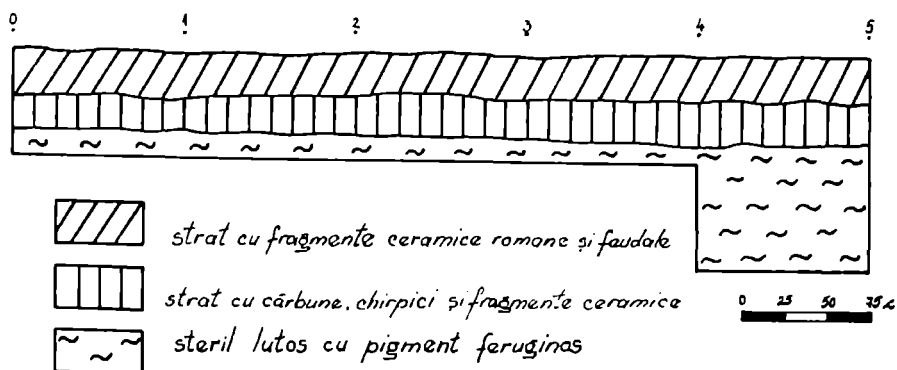
RECHERCHES ARCHÉOLOGIQUES À CARANSEBEȘ – SAT BĂTRÂN

- RÉSUMÉ -

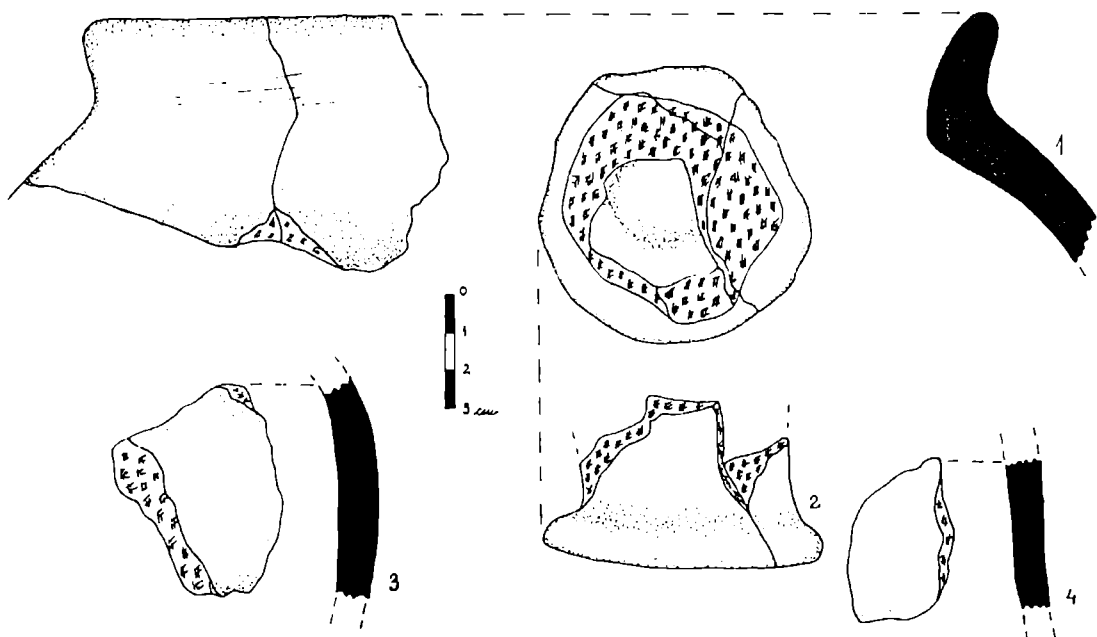
La station archéologique de Caransebeș – *Sat Bătrân se trouve dans la zone sud- ouestique de la ville Caransebeș sur le bord de la rivière Zglăvița*. La zone est connue par les découvertes les plus proches de Balta Sărată, appartenant à l'époque néolithique, la culture Vinča, à la période romane tardive (III-IV siècles) et médiévale précoce (VIII-IV siècles). Les fouilles ont été initiées pendant l'année 2000 et celles-ci se sont continuées pendant l'année 2001. La surface recherchée dans le stade actuel a mis en évidence un niveau de logement appartenant à l'époque du bronze, un logement de la période romaine et les traces d'un logement médiévale.

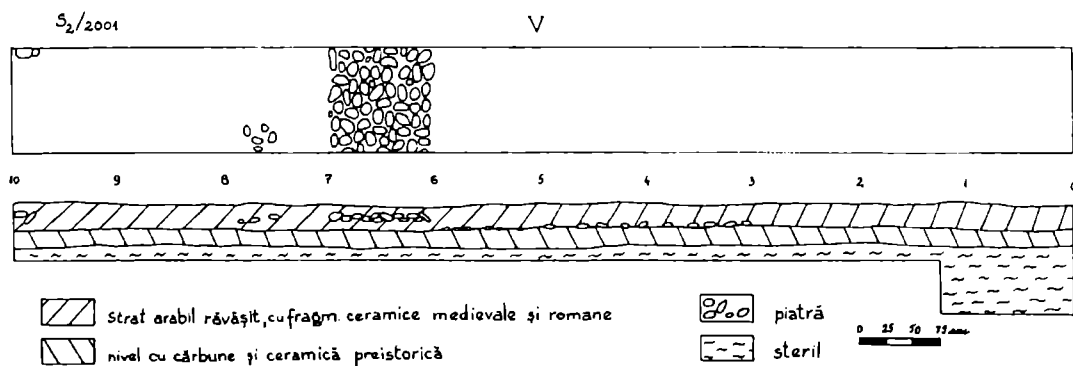
Pl. Ia. Caransebeș – Sat Bătrân. Amplasarea secțiunilor.

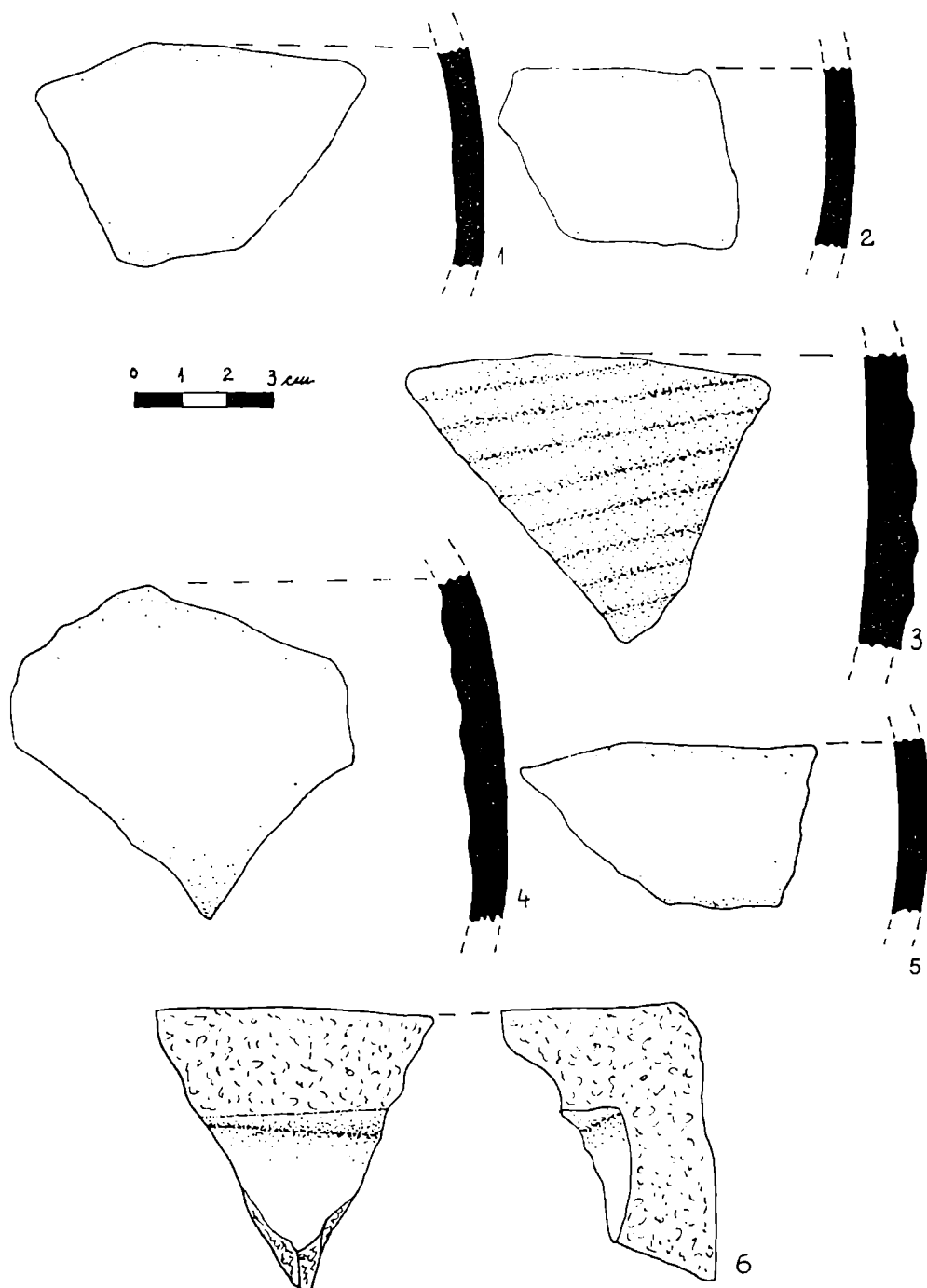
Pl. Ib. profilul vestic al secțiunii S₄/2000 de la Caransebeș – Sat Bătrân.

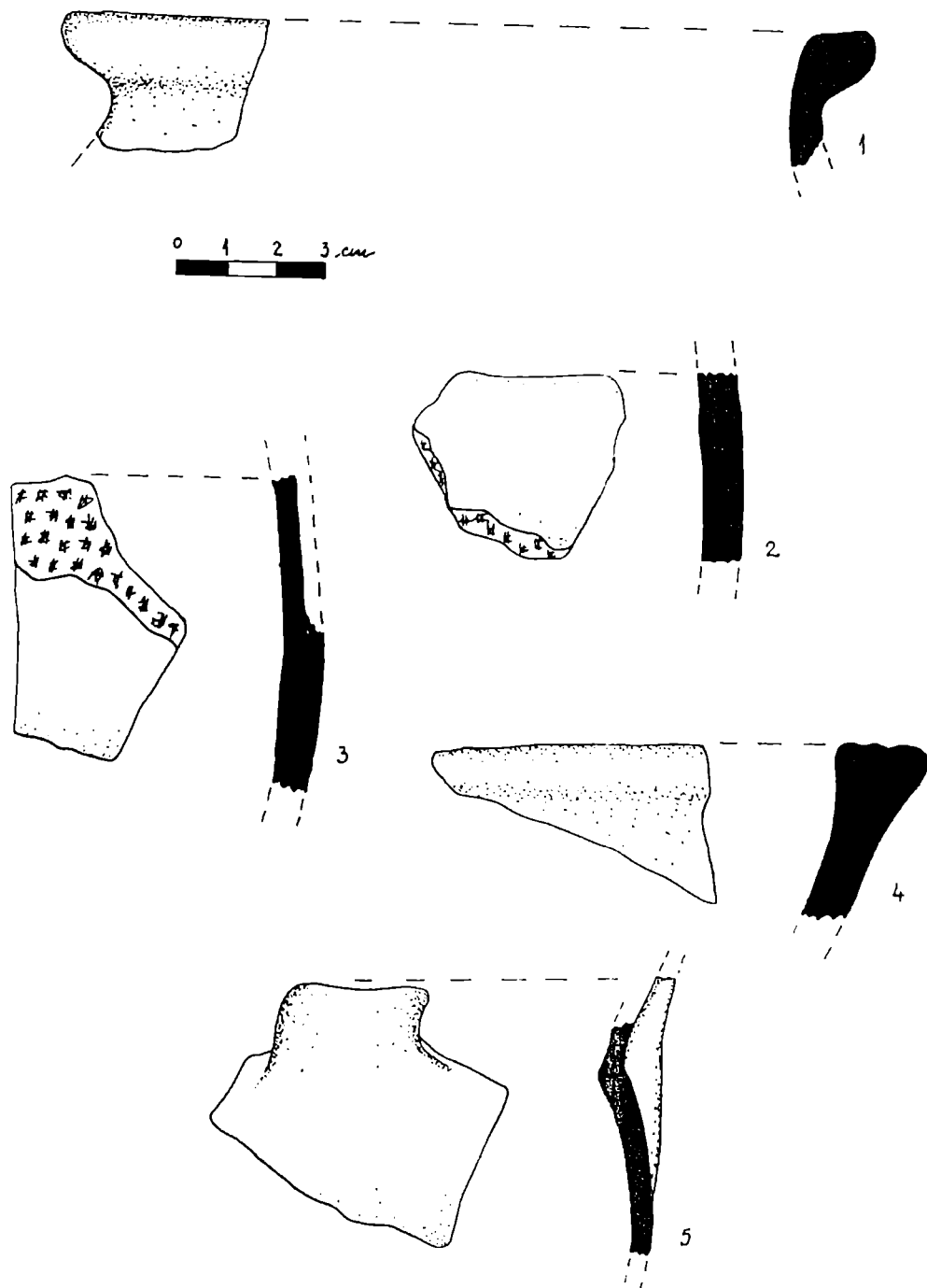
Pl. IIa. Caransebeș – *Sat Bătrân*. Ceramică preistorică.

Pl. IIb. Caransebeș – *Sat Bătrân*. Profil vestic al secțiunii S₂/2001.

Pl. III. Caransebeș – *Sat Bătrân*. Ceramică romană.

Pl. IV. Caransebeș – *Sat Bătrân*. Ceramică medievală.